

---

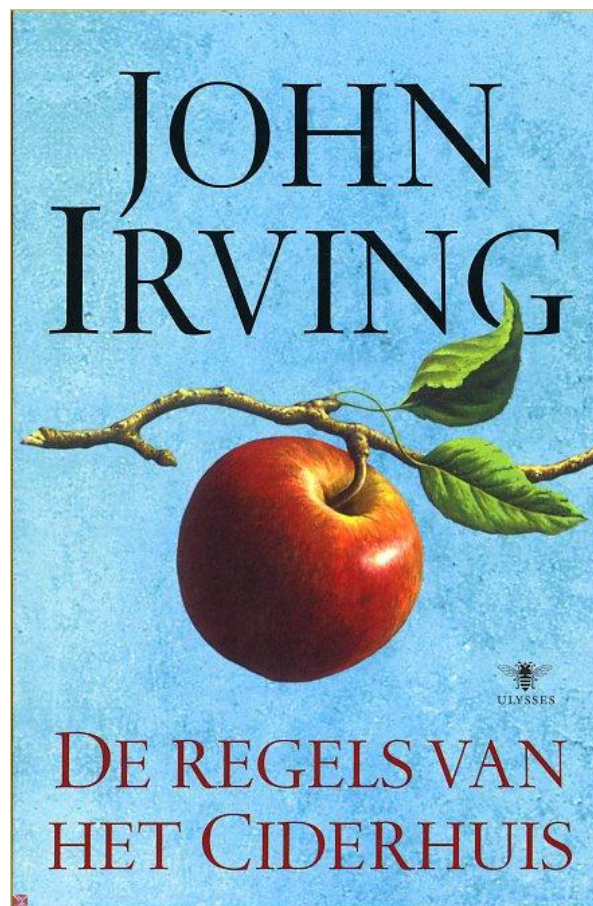
# De regels van het Ciderhuis

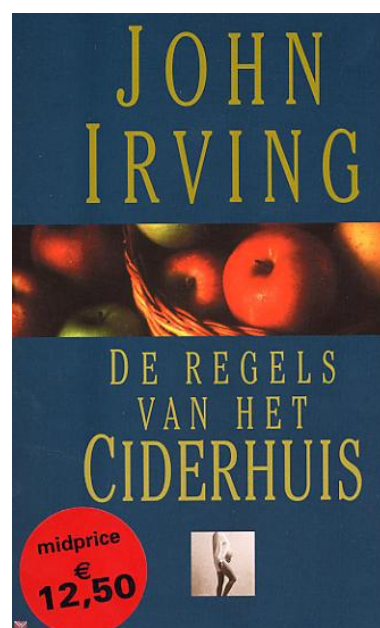
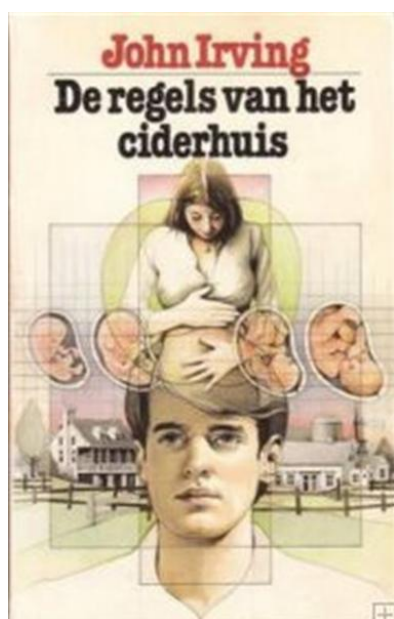
---

John Irving

Joni De Mol

Vrijdag 1 februari 2013





## De regels van het Ciderhuis / The Cider House Rules – John Irving

### Over de auteur

John Irving werd geboren op 2 maart 1942 in Exeter, New Hampshire. Zijn biologische vader, een piloot uit de Tweede Wereldoorlog, was tijdens een aanval neergeschoten terwijl hij zich met zijn vliegtuig boven het door Japan bezette Birma bevond. Hij en zijn ploeg waren veertig dagen lang vermist. Zijn vader overleefde de oorlog, maar keerde achteraf niet meer terug naar de moeder van Irving.

In 1981 kreeg John Irving een pakje met brieven die zijn moeder en vader hadden uitgewisseld en krantenknipsels over zijn heroïsche avonturen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Irving gebruikte die brieven en knipsels voor zijn boek *De regels van het ciderhuis* en modelleerde het personage Wally Worthington naar zijn vader.

De meeste hoofdpersonen uit het oeuvre van Irving zijn mensen zonder of op zoek naar hun biologische moeder of vader. De zoektocht naar de ware identiteit van John Wheelwright bijvoorbeeld, is waar alles om draait in *Bidden wij voor Owen Meany*.

Irving deed aan worstelen in zijn jeugd en kreeg daardoor een beurs om te studeren aan de universiteit van Pittsburgh. Door zijn dyslexie was Irving zeker geen topstudent. Na zijn actieve worstelcarrière werd hij worstelcoach, net zoals Garp in *De wereld volgens Garp*. Irving studeerde ook nog aan de universiteit van Harvard en ging een jaar naar Wenen als uitwisselingsstudent. Oostenrijk en Wenen spelen een belangrijke rol in enkele boeken van Irving, zoals *Het Hotel New Hampshire*. Nadat hij terugkeerde uit Wenen ging Irving werken aan de universiteit van Harvard, als assistent van Kurt Vonnegut, een bekende schrijver. Hij trouwde met een studiegenootje. Dankzij de invloed van Vonnegut en Vance Bourjaily begon Irving zelf ook met schrijven. Zijn eerste roman was *De beren los*. Irvings eerste grote succes was *De wereld volgens Garp*. *De regels van het ciderhuis* verscheen in 1985. In de jaren tachtig was Irving ook de speechschrijver van enkele democratische presidentskandidaten (die het echter niet haalden). Hij scheidde van zijn eerste vrouw en hertrouwde na verloop van tijd met een Canadese literaire agente, die tot op vandaag de redactie doet van zijn werk. Verschillende boeken van Irving zijn verfilmd, waarbij Irving vaak zelf het boek tot een filmscenario herwerkte. Over zijn werk voor de filmindustrie schreef hij *Mijn leven in de film* (2000) - *My Movie Business* (1999).

### Boeken van John Irving:

De beren los (1984) - Setting free the bears (1968)

De watermethodeman (1983) - The water-method man (1972)

Het huwelijk van 158 pond (1986) - The 158-Pound Marriage (1974)

De wereld volgens Garp (1979) - The World according to Garp (1978)

Hotel New Hampshire (1982) - The Hotel New Hampshire (1981)

De Regels van het Ciderhuis (1985) - The Cider House Rules (1985)

Bidden wij voor Owen Meany (1989) - A Prayer for Owen Meany (1989)

Zoon van het circus (1994) - A son of the circus (1994)

Weduwe voor een jaar (1998) - A widow for one year (1998)

De vierde hand (2001) - The fourth hand (2001)

Tot ik jou vind (2005) - Until I find you (2005)

De laatste nacht in Twisted River (2010) - The last night in Twisted River (2009) [6]

In een mens (2012) - In One Person

### **De regels van het Ciderhuis – inhoud**

Homer Wells wordt geboren in ergens in de jaren 20 in het weeshuis in St. Cloud's, dat geleid wordt door Dr. Larch. Larch, die naast bevallingen ook illegale abortussen uitvoert, wordt bijgestaan door twee verpleegster, zuster Edna en zuster Angela. Homer wordt verschillende keren geadopteerd, maar geen van de adopties loopt goed af en Homer keert telkens terug naar het weeshuis. Vanaf hij oud genoeg is moet hij zich van Dr. Larch nuttig maken en Larch leert Homer de kneepjes van het vak van verloskundige.

Op een dag komt een jong koppel in het weeshuis voor een abortus. Wally en Candy nodigen Homer uit om mee te komen naar de appelkwekerij Ocean View van Wally's ouders. Homer zou aanvankelijk maar een zomer blijven, maar hij blijft er uiteindelijk voor een groot deel van zijn leven. Als het oorlog wordt, gaat Wally als piloot naar Birma. Homer is verliefd geworden op Candy, die zijn gevoelens weliswaar gedeeltelijk beantwoordt, maar die ook van Wally houdt. Wally's vliegtuig wordt neergeschoten en is vermist. Candy en Homer gaan ervan uit dat hij dood is, en beginnen een relatie. Candy raakt zwanger, maar wil deze keer het kind wel houden. Ze gaan naar St. Cloud's om de zwangerschap en de geboorte daar uit te zitten. Daar krijgen ze bericht dat Wally teruggevonden is, nog leeft, maar verlamd is. Ze keren terug naar Ocean View, en Homer stelt zijn zoon Angel voor als een adoptiekind. De volgende vijftien jaar leven Wally, Candy en Homer samen op de kwekerij die ze samen besturen. Dr. Larch probeert Homer, die morele bezwaren heeft bij het uitvoeren van abortussen, voortdurend te overhalen om terug te komen naar St. Cloud's om hem op te volgen. Homer weigert steeds, maar op het moment dat een medewerkster van de kwekerij een abortus nodig heeft – ze is verkracht door haar eigen vader – en Homer ontdekt dat Dr. Larch net overleden is, besluit hij dat hij moet stoppen met zijn leven af te wachten en dat hij zelf het heft in handen moet nemen – ofte, dat hij zelf de held van zijn eigen leven moet worden. Hij keert terug naar St. Cloud's en volgt Dr. Larch op.

### **Structuur**

Het hoofdverhaal van *De regels van het Ciderhuis*, het verhaal van Homer Wells, wordt voortdurend onderbroken door andere verhalen. Zo heb je het verhaal van Dr. Larch, het verhaal van Melony, het verhaal van Olive Worthington en Candy... De verteller is alwetend en geeft dikwijls gedachten van de personages weer. Naar sommige gebeurtenissen wordt op voorhand gealludeerd, zoals bijvoorbeeld het ongeluk van Wally.

p.167: Men kwam overeen dat Wally eerst zijn studie zou afmaken en dat Candy ook naar de universiteit mocht gaan – als ze dat wenste – voordat ze gingen trouwen. Desondanks had men

mogen verwachten dat juist Olive Worthington, met haar instinct voor narigheid, nu reeds de oorzaken zou hebben voorzien van een mogelijke wijziging in de plannen.

### Personages

*Homer Wells:* Het verhaal gaat over Homer die zijn eigen weg moet vinden, die hem toch terug bij St. Cloud's brengt. Homer heeft morele problemen met abortus en wil ze niet uitvoeren. Hij vindt wel dat vrouwen de keuze zouden moeten hebben of ze een abortus willen of niet. Op het einde van het verhaal beseft hij dat doordat abortus illegaal is vrouwen geen keuze hebben en het immoreel is om de abortussen niet uit te voeren. Homer leest voor aan de wezen en vooral een citaat uit David Copperfield blijft hem steeds bij: 'Of ik de held van mijn eigen leven zal blijken te zijn of dat die plaats door een ander zal worden ingenomen, moeten deze bladzijden aantonen'. Op het einde van het verhaal besluit Homer eindelijk om niet langer af te wachten en de held van zijn eigen leven te worden door terug te keren naar St. Cloud's.

*Dr. Larch:* Dr. Larch is de inwonende verloskundige van St. Cloud's. Toen hij jong was weigerde hij een abortus uit te voeren. De vrouw kwam later terug bij hem met de gevolgen van een slecht uitgevoerde abortus. Ze overleed aan de gevolgen ervan en sindsdien voerde Dr. Larch wel veilige abortussen uit. Dr. Larch spant zich in om de wezen goed te verzorgen, maar ze niet te veel liefde te geven zodat ze zich niet te thuis voelen in het weeshuis. Hij leest de wezen elke avond voor uit *Great Expectations* of uit *David Copperfield*. Hij zegende zijn weesjongens elke avond met de uitspraak 'Slaap wel – prinses van Maine, koningen van New England' (Goodnight, you princess of Maine, you kings of New England'. Pas laat durft hij zijn vaderliefde voor Homer Wells erkennen. Om de schade in te halen, geeft hij sindsdien elke wees een nachtkus.

*Candy Kendall:* Candy is samen met Wally opgegroeid. Het plan is dat ze zouden trouwen. Als Homer met hen meekomt, krijgt Candy ook gevoelens voor Homer. Terwijl Wally vermist is in de oorlog, krijgen zij en Homer een kind. Als Wally terug thuiskomt, kan Candy niet kiezen tussen de twee mannen. Ze blijft steeds afwachten. Vijftien jaar later wacht ze nog steeds af.

*Wally Worthington:* Wally is de zoon van Olive en Senior Worthington. Hij komt verlamd terug uit de oorlog en blijft samen met Candy en Homer op de kwekerij wonen. Hoewel Wally allicht op de hoogte is van de verhouding van Candy en Homer, begrijpt hij wat liefde inhoudt en confronteert hij hen nooit met de feiten (p.631: 'En wat de liefde betreft [...], die kun je niemand opdringen. Het spreekt vanzelf dat je iemand, van wie je houdt, graag ziet doen wat jij wilt of wat volgens jou goed is voor hem of haar – maar toch zul je hen die dingen gewoon moeten laten overkomen. [...] Je kunt mensen niet beschermen, jochie. [...] Je kunt alleen maar van ze houden').

*Melony:* Melony is het oudste meisje in het weeshuis. Zij en Homer beginnen een relatie, omdat er niemand anders beschikbaar is om een relatie mee te beginnen. Als Homer Melony achterlaat in het weeshuis, gaat ze hem achterna. Het kost haar meer dan vijftien jaar om hem terug te vinden. Als dat gebeurt, is ze teleurgesteld in hem: p.606: 'Ik dacht dat je een held zou worden. Stom van me'. Homer beseft later dat Melony voor hem van enorm belang was. Ze zag de wereld steeds voor wat hij was en voedde Homer daardoor een stuk op: p.650: 'Hij had altijd veel van Melony verwacht, maar ze had hem meer gegeven dan hij ooit gedacht had – zij had hem waarlijk opgevoed, zij had hem de weg gewezen'.

*Mr. Rose en Rose Rose:* Mr. Rose is jarenlang de ploegbaas van de appelplukkers van Ocean View. Hij heeft een dochter. Op een gegeven moment brengt hij zijn (bijna volwassen) dochter mee. Ze heeft een kindje en blijkt een tijdje later zwanger te zijn. Dat kind wil ze echter niet. Homer wil bij Dr. Larch een abortus voor haar regelen – zelf weigert hij die nog steeds uit te voeren – maar hoort dan dat Dr. Larch gestorven is. Als hij hoort dat Mr. Rose zijn dochter verkracht heeft en ze dus zwanger is door een incestueuze relatie, besluit hij dat hij niet anders kan dan toch abortussen uit te voeren en vrouwen op die manier veilig te helpen.

## **De titel**

De lijst met regels waarop de titel slaat hangt op in het huis van de appelplukkers van Ocean View. Homer ontdekt de lijst voor het eerst in de eerste zomer die hij er doorbrengt, nog voor de plukkers arriveren. Later vermoedt Homer dat de plukkers, die de regels consequent aan hun laars lappen, de regels waarschijnlijk niet eens kunnen lezen. Mr. Rose blijkt inderdaad de enige te zijn die de regels kan lezen, maar hij heeft zijn eigen regels.

Later schrijft Homer zelf de regels die opgehangen worden, ook al weet hij dat ze niet nageleefd worden: 'Vijftien jaar lang wist Homer Wells dat er net zoveel ciderhuisregels waren als het aantal mensen dat in de loop der jaren door het ciderhuis was getrokken. En toch hing hij ieder jaar een nieuwe lijst op. Homer heeft het nog steeds nodig om regels uit te schrijven en die te volgen, hij is nog niet klaar om de regels te breken' (p.510).

Uiteindelijk beseft Homer dat regels vaak geschreven worden door mensen op wie de regels niet van toepassing zijn. Hij beseft dat het soms nodig en goed is om regels met de voeten te treden en beslist uiteindelijk om toch abortussen uit te voeren.

Citaten in verband met regels:

- p.465: Maar Grace staarde naar de vragenlijst van de raad van bestuur van het Saint Cloud's – het exemplaar dat Homer nooit had ingevuld en dat hij aan de muur van Wally's kamer had geprikt alsof het ongeschreven regels waren
- p.507: 'Maar toch trek ik het me aan dat niemand erop schijnt te letten,' zei Homer tenslotte. Mister Rose, wiens nietszeggende gezicht in al die jaren niets veranderd was en wiens lichaam altijd even mager en soepel was gebleven, nam Homer minzaam op. 'We hebben ook onze eigen regels, Homer.' zei hij.
- p.644: gesprek tussen dr. Stone (eigenlijk Homer Wells dus) en de leden van de Raad van Bestuur van het St. Cloud's die hem als opvolger willen aannemen: 'Maar, stelde dokter Stone hen gerust, zolang aborteren illegaal was, zou hij zich strikt aan de wet houden. Hij geloofde in regels, want die waren er om opgevolgd te worden, zei hij tot de leden van de raad'.
- p.639: gesprek tussen Mr. Rose en Homer nadat Mr. Rose door Rose Rose is neergestoken: 'Jij hebt de regels ook doorbroken, Homer,' fluisterde hij, "Zeg dat je weet hoe ik me voel".
- p.640: 'Zo meldde Homer het dus en zo werd de dood van Mister Rose ook opgevat – zoals hij het wilde, volgens de regels van het Ciderhuis. Rose Rose had die regels natuurlijk overtreden, maar iedereen op Ocean View kende de regels die Mr. Rose met *haar* had overtreden.

## Thema's en citaten om over te discussiëren

### *De helden van ons leven*

p.86-87: Iedere avond mompelde Homer de openingsregels van het boek halffluid voor zich heen. Het had de uitwerking van een litanie en soms maakte het dat hij rustig kon slapen.

Of ik de held van mijn eigen leven zal blijken te zijn of dat die plaats door een ander zal worden ingenomen, moeten deze bladzijden aantonen.

'Of ik de held van mijn eigen leven zal blijken te zijn,' fluisterde Homer voor zich heen.

p.624: Op zijn nachtkastje, tussen de leeslamp en de telefoon, lag zijn beduimelde exemplaar van *David Copperfield*. Homer hoefde het boek niet te openen om te weten hoe het verhaal begon. 'Of ik de held van mijn eigen leven zal blijken te zijn of dat die plaats door een ander zal worden ingenomen, moeten deze bladzijden aantonen,' kon hij uit zijn hoofd opzeggen.

p.505-506: want van het verstrijken van de tijd is één ding het allermoeilijkst te aanvaarden: het feit dat de mensen, die ooit het meest voor ons betekenden, in ons levensverhaal tenslotte tussen haakjes terechtkomen.

### *wezen:*

p.32: Wreedheid is natuurlijk nooit te verdedigen, maar misschien zijn we in een weeshuis wel verplicht om geen liefde te geven; als het je niet lukt om in een weeshuis de liefde achterwege te laten, laat je een weeshuis ontstaan waaruit geen enkel weeskind met graagte vertrekt. Dan verwek je een Homer Wells – waarlijk wees, omdat zijn enige thuis altijd het St. Cloud's zal zijn. God (of wie dan ook) moge het me vergeven. Ik heb een wees geschapen; hij heet Homer Wells en hij zal altijd op het St. Cloud's thuishoren.

p.46: Voor Homer Wells was dat niet moeilijk. Van nut zijn, vond hij, was het enige waarvoor een wees geboren werd.

p.337: hij was benieuwd naar zijn kennismaking met de seizoensarbeiders – met de negers, al wist hij niet precies waarom. Waren ze net zoiets als wezen? Hoorden ze ook nergens bij? Waren ze ook niet zo erg *van nut*?

p.444: En toch trok Ray geen enkele slak los, terwijl hij daar op zijn steiger zat; daarvoor duurde het gewoon te lang voordat een slak was aangekomen waar hij naartoe moest. 'Telkens wanneer jij een slak van mijn steiger gooit,' had Ray plagend tegen Homer gezegd, 'laat je iemand zijn hele leven opnieuw beginnen.' 'Misschien doe ik hem daar juist een plezier mee,' had Homer Wells, de wees, geantwoord.

p.457: Veronderstel dat ze zich zijn moeder wel herinnerden en dat zijn moeder een echte gruwel was – dan was het toch beter om te liegen? Niet alle waarheid is gewenst voor een wees.

p.471: Andere mensen kijken misschien uit naar de onderbreking van de sleur, maar een wees hunkert naar een alledaags bestaan.

*abortus:*

p.83: Toen Wilbur Larch tijdens de Eerste Wereldoorlog naar Frankrijk ging, weigerde de vervangende arts van het weeshuis abortussen uit te voeren; het geboortencijfer steeg, het aantal wezen verdubbelde, maar de vervangende arts zei tegen zuster Edna en zuster Angela dat hij op deze wereld was gezet om het werk van de Heer te doen en niet dat van de Duivel. Dit vage onderscheid zou later nog nuttig blijken voor zuster Angela en zuster Edna – en voor dokter Larch, die vanuit Frankrijk aan de goede zusters schreef dat hij het echte werk van de Duivel gezien had [...]. ‘Zeg dat maar tegen hem,’ schreef Larch aan zuster Angela en zuster Edna. ‘Zeg maar tegen die idioot (hij bedoelde zijn plaatsvervanger) dat het werk in het weeshuis *helemaal* het werk van de Heer is – want alles wat je doet, doe je *voor* de wezen. Je verlost *hen*!’.

En toen de oorlog voorbij was en Larch thuiskwam op het St. Cloud’s, hadden zuster Edna en zuster Angela zich de beste omschrijving aangeleerd voor het werk op het St. Cloud’s; ze spraken van het werk van de Heer *en* het werk van de duivel – om uit elkaar te houden *welke* ingreep er gedaan moest worden. Wilbur Larch sloot zich bij dat taalgebruik aan, want het was een handige indeling – maar de beide verpleegsters waren het volkomen met Larch eens: *al* het werk dat ze deden, was het werk van de Heer.

p.576-577: ‘Als abortus wettelijk was toegestaan, kon je weigeren – ja, gezien je opvattingen had je dan *moeten* weigeren. Maar zolang het tegen de wet is, is er toch geen mogelijkheid om te weigeren? Hoe kun je jezelf een keuze gunnen op een terrein waar zoveel vrouwen geen enkele keuze hebben? De vrouwen kunnen helemaal niet kiezen. Ik weet dat jij dat ook niet in orde vindt, maar hoe kun jij – jij, nota bene, jij die weet wat je weet - HOE KUN JIJ IN ALLE VRIJHEID ERVOOR KIEZEN OM GEEN HULP TE VERLENEN AAN MENSEN DIE NIET VRIJ ZIJN OM ANDERE HULP TE KRIJGEN? Je moet ze helpen omdat je weet hoe je dat kunt doen. Bedenk eens wie ze zal helpen als jij weigert!’

*liefde:*

p.293: Het was een totaal ander gevoel, dat hem overspoelde vanuit het niets – en dat ook tot niets zou leiden, wist hij, na een blik op Wally’s knappe, vertederende gezicht. Was dat nu liefde en kwam die zo op je af – zonder dat je een kans kreeg om er wat van te maken? Net als met die zwarte nomade op zijn kameel: waar hoorde die thuis in een film over zeerovers?

p.448: Volgens Wilbur Larch was de liefde zeker niet veilig – nooit ofte nimmer. De liefde, zou hij gezegd hebben, was schuldig aan zijn eigen toenemende zwakheid, zo merkbaar sinds Homer Wells het St. Cloud’s had verlaten; wat was hij op sommige punten toch gaan weifelen en wat kon hij soms toch opvliegen over andere dingen. Misschien zou zuster Angela hem erop gewezen hebben dat zijn boze of sombere buien van de laatste tijd minstens zozeer het gevolg waren van zijn hoge leeftijd en een vijftigjarige etherverslaving als van zijn kommervolle liefde voor Homer Wells. Als hij het aan mevrouw Grogan had gevraagd, zou ze hem verteld hebben dat hij minder last had van de liefde dan van het St. Cloud’s-syndroom, zoals ze het noemde. Zuster Edna zou de liefde nooit ergens de schuld



van geven. Maar Wilbur Larch zag de liefde als een ziekte die zelfs nog sluipender was dan de kinderverlamming waartegen president Roosevelt zich zo manmoedig had verzet. En wie kon het Larch kwalijk nemen dat hij de zogenaamde produkten van de conceptie soms omschreef als 'de gevolgen van de liefde'? – ook al waren zijn geliefde verpleegsters steeds weer ontsteld als hij zo praatte. Had hij dan geen recht op zo'n hard oordeel over de liefde? Er was tenslotte bewijs genoeg [...] om zijn zienswijze te rechtvaardigen dat de liefde even weinig veiligheid bood als een virus.

p.631: 'En wat de liefde betreft [...], die kun je niemand opdringen. Het spreekt vanzelf dat je iemand, van wie je houdt, graag ziet doen wat jij wilt of wat volgens jou goed is voor hem of haar – maar toch zul je hen die dingen gewoon moeten laten overkomen. [...] Je kunt mensen niet beschermen, jochie. [...] Je kunt alleen maar van ze houden'

#### *geschiedenis:*

p.147: 'De geschiedenis', schreef dr. Wilbur Larch, 'hangt aan elkaar van de kleinste, vaak onopgemerkte fouten.' Misschien doelde hij op zoiets kleins als de apostrof die iemand aan het oorspronkelijke St. Clouds had toegevoegd.

p.170-171: De liefde van Wilbur Larch voor Homer Wells ging dus zo ver, dat hij bereid was met de geschiedenis te knoeien – een gebied waarop hij slechts een amateur was, naar hij zelf toegaf, maar dat hij altijd met liefde en respect benaderd had.

p.457: Als Homer Wells een amateur-geschiedkundige was geweest, zou hij de dingen evenzeer herzien hebben als Wilbur Larch – dan zou hij evenzeer geprobeerd hebben om alles goed te laten eindigen.

#### *Andere delen van de wereld:*

p.11: 'In andere delen van de wereld is de herfst bestemd voor de oogst; men vergaart de vruchten van de arbeid in Lente en Zomer. Die bruchten zijn de voorzieningen voor de langdurige sluimering, de periode zonder groei die Winter heet. Maar hier in St. Cloud's duurt de herfst slechts vijf minuten.'

p.133: 'In andere delen van de wereld', schreef Wilbur Larch, 'heb je wat iedereen 'de maatschappij' noemt. Hier in St. Cloud's hebben we zo'n maatschappij niet; keuzemogelijkheden of vergelijkingen in de zin van 'beter dan' of 'slechter dan', zoals ze in elke maatschappij voorkomen, vindt men hier niet. Het leven is hier minder ingewikkeld omdat keuzes en vergelijkingen ofwel ontbreken ofwel voor de hand liggen. Maar juist omdat een wees zo weinig kanten uit kan, verlangt hij wanhopig naar een kennismaking met de maatschappij – naar wat voor maatschappij dan ook, want hoe meer de maatschappij vergeven is van gekonkel en vervuld van achterklap, des te mooier de wees het vindt. Als een wees de kans krijgt, stort hij zich halsoverkop op de maatschappij – ongeveer zoals een otter te water gaat.'

p.158: 'Hier in St. Cloud's,' schreef Wilbur Larch, 'wordt er nooit iemand verliefd, denk ik; het zou een al te overdreven luxe zijn om hier aan liefde te denken.' [...] 'In andere delen van de wereld,' schreef Wilbur Larch, 'worden de mensen voortdurend verliefd, denk ik.'

p.254: 'Hier in St. Cloud's,' schreef hij voor zichzelf,' is het een dwingende vereiste om de juiste verloskundige procedures te kennen en een dilatatie-plus-curetage te kunnen volvoeren. In andere delen van de wereld leer je autorijden en zwemmen.'

p.262: 'In andere delen van de wereld,' begon Larch op een keer, 'hebben ze borstvoedingsbeha's'. Maar die gedachte leidde tot niets; de mededeling viel als een los element tussen de vele, vele pagina's van zijn *Beknopte Geschiedenis van St. Cloud's*.

p.471: 'In andere delen van de wereld hebben ze tweepersoonsslakens,' schreef Wilbur Larch in zijn *Beknopte Geschiedenis van St. Cloud's*. 'Hier op het St. Cloud's doen we het zonder – en daarmee uit.'

### **Recensies:**

Uit de New York Times:

## **GUILT AND COMPASSION**

**Date:** May 26, 1985, Sunday, Late City Final Edition Section 7; Page 1, Column 2; Book Review Desk

**Byline:** By Benjamin DeMott; Benjamin DeMott teaches at Amherst College and is chairman of the National Humanities Faculty board of trustees.

### **Lead:**

**THE CIDER HOUSE RULES.** By John Irving. 560 pp. New York: William Morrow & Company. \$18.95. BY turns witty, tenderhearted, fervent and scarifying, "The **Cider House Rules**" is, for me, John Irving's first truly valuable book.

The storytelling is straightforward - not the case with his huge commercial success, "The World According to Garp" (1978). The theme is in firm focus - not the case with "The Hotel New Hampshire" (1981). The novelist's often-deplored weakness for the cute and trendy, although still evident, is here less troubling.

Far more important, "The **Cider House Rules**" has a public dimension - could, indeed, play a significantly assuasive role in an American social conflict that is now dangerously exacerbated. The book is, to be sure, a novel (the author's sixth), not a tract; it follows several human lives from youth to maturity, gripping our attention as chronicle rather than argument.

### **Text:**

But it is also a book about abortion, and the knowledge and sympathy directing Mr. Irving's exploration of the issue are exceptional. Pertinent history, the specifics of surgical procedure, the irrecusable sorrow of guilt and humiliation, the needs and rights of children - their weight is palpable in these pages. Responsive to the ideals and passions that drive both parties - pro-life, pro-choice - the author does not tease himself with delusions that a sunny negotiated accord waits just down the road. There is no maddeningly abstract prattle about the possibility of determining, "scientifically," the precise moment at which "the fetus becomes human." But Mr. Irving draws readers close, in the space of his imagination, to an understanding of essential links, commonalities - even unities - between factions now seething with hatred for

each other. I have to record, at the risk of a pompous sound, that the novel's potential political consequence - as an approach to reconciliation based on clarification of shared moral objectives - moved me to gratitude as I read.

The time frame extends from the first through the sixth decades of the 20th century (we stop well short of the 1973 Supreme Court decision in *Roe v. Wade* that legalized abortion). There are two heroes: the book's first half is dominated by Dr. Wilbur Larch, a celibate physician who directs an orphanage, delivers babies and performs abortions illegally ("when he was asked and when it was safe"). The second half belongs to the orphaned, "unadoptable" Homer Wells, whom Larch loves as a spiritual son and schools informally as a gynecological surgeon. The setting is Maine, or rather the two Maines, dark and light. Larch's orphanage, St. Cloud's, is located in a dank, stripped, far northern river town founded as a logging camp and plunged into decline when a paper company moves downstream. Wells spends his 20's and 30's on a seaside farm where Atlantic breezes clean the air and apple and lobster harvests alike confirm the rightness of hope. Wars, elections, public personages obtrude intermittently. It is in letters to F.D.R., for instance, that Larch presses his full argument for the legalization of abortion. ("Mr. Roosevelt - you, of all people! - you should know that the unborn are not as wretched or as in need of our assistance as the born! Please take pity on the born!") There is wry scrutiny of several cultural innovations relevant to the book's subject, including drive-in theaters. There are striking successes in evoking, unsentimentally, the imaginative lives of the poor. (Especially admirable is an easygoing description of migrant workers entertaining themselves on the roof of the cider press that gives the book its title, observing the magical lights of a distant county fair and explaining their meaning to one another.) And there are a half-dozen or more love stories. (The two most affecting portray the unrequited passion of a pugnacious, winningly lewd orphan named Melony for Homer Wells, and the unrequited but doomed passion - years later - of Homer Wells's son for a black woman sexually abused by her father.) But the novel's core is the developing conflict between Larch and Wells, spiritual father and son, concerning the unlawful termination of pregnancies. Through a series of complicated schemes - Mr. Irving, the inventive, clever-zany wit is in clear sight here - Larch not only trains the orphaned lad as surgeon, but arranges an alternative identity for him as a licensed physician. Pushed further by the need to allay suspicion among the clinic-orphanage's trustees, he fabricates a record of antiabortion statements for the younger man. The goal is to insure that, after Larch is gone, help will still be available to poor women facing unwanted pregnancies. But it emerges that the cliché-ridden pro-life statements sardonically fabricated for Wells are not at total variance with his views. Repelled by the surgical procedures of abortion, persuaded that "the fetus has a soul," Wells pulls back from the place prepared for him, and a contest of wills ensues.

A key scene dramatizing that contest - Wells's first expression of disapproval, Larch's first self-defense - takes place in Larch's clinic. He is performing an abortion with Wells as anesthetist; in the next room a nurse checks the contractions of an unwed mother; we have just heard, outside, the voices of orphanage children pleading for a chance to prove their qualities - "I'm the best! I'm the best!" - to a couple newly arrived, theoretically in search of an "adoptable." Wells, whose attachment to Larch is deep, takes a stand - says aloud that he wishes to leave the operating room.

Continuing to scrape with the curette, Larch insists Wells must watch, must understand the process, must learn to perform it. Wells protests, Larch is obdurate. Anguish and suppressed rage intensify, and Larch finally cries out: "Do I interfere? . . . When absolutely helpless women tell me that they simply can't have an abortion, that they simply must go on through

with having another - and yet another - orphan: do I interfere? Do I? I do not," [Larch] said scraping. "I deliver it. . . . And do you think there are largely happy histories for the babies born here? . . . But do I resist? I do not. I do not even recommend. I give them what they want: an orphan or an abortion."

I am neutral: this is the claim. I am a teaching professional, I serve my patients' will. Larch's self-justifications have force and reason, but, as we listen, we understand that the man's whole response to his work is not in his speech. And before the story is done we understand that its mission is to show us what is absent by revealing the full moral and psychological reality experienced by an altruist as abortionist.

What is absent, speaking bluntly, is suffering and guilt - Larch's suffering and guilt. He began his career confidently but soon found himself fighting his abhorrence of his own surgical procedures. The words he addresses, late in the book, to Wells speak to his own history: "If abortion was legal, a woman would have a choice - and so would you. You could feel free not to do it because someone else would. But the way it is, you're trapped. Women are trapped. Women are victims, and so are you." How exactly has Larch been victimized? During his medical training he saw the fearful self-mutilation practiced by poor pregnant women. As orphanage director he observed firsthand the pathos of the lives and longings of children born unwanted and quickly abandoned. More than once in his career he dealt with class hypocrisy - the comfortable assumption that, for the Truly Nice, double standards are invariably appropriate. All that would bring a sensitive physician to a guiltlessness while breaking laws against abortion was, seemingly, part of Larch's experience.

And yet he cannot feel guiltless, cannot endure his work, sees himself as trapped: here lies his victimization. The procedures of dilation and curettage, the sight of "the products of conception" - limbs, organs, nascent features of expression - are, without anodyne, as unbearable to him as to Wells. The assurance his crustiness projects edges ever toward hysteria; he is addicted to ether; his altruism has, as its reverse side, a near incapacity to express feeling for others.

Implicit in Larch's suffering is, I believe, Mr. Irving's strong, simple theme: our learned forbearance and cultivated sensitivity lie at the root both of acceptance of abortion and repugnance for it. The orphanage at St. Cloud's was founded long before the creation of aid-to-dependent-children programs, in a century during which moving crusades were launched to awaken public consciousness: obliviousness is cruelty, and forbearance creates obligations to the neighbors' children, not merely to one's own. Subtly, shrewdly, Mr. Irving evokes those crusades. The bedtime stories Larch reads aloud to the children in their dormitory are drawn from the novelists - Dickens and Charlotte Bronte - who taught their contemporaries to notice the waifs in their midst, to hesitate to scorn or cuff or starve or sell them into slavery as child miners or sweeps. Considered in this context, Larch's kindly orphanage can be understood as a stage in the history of compassion. The same is true for the emergence, later on, of the initially confident altruist-abortionist.

And it is also true for the development of that figure, still later, into a person conscious of his guilt, suffering and victimization. What is felt in the grain of "The Cider House Rules" - in its study of rule-givers and rule-breakers - is that the history of compassion cannot have a stop and must perpetually demand larger generousities than those hitherto conceived. By responding to that demand we may, tomorrow, invent ways to abolish nightmare choices between born and unborn. Something akin to this faith seems alive, finally, in Larch's successor, Homer

Wells, at the close of the novel; in the process of deciding that he must perform abortions, he reaches a position on the "issue" more humane than any summoned by standard pro-life, pro-choice campaign cries. VIEWED in literary terms, "The Cider House Rules" is hardly without defect. Its young hero and several lesser characters lack presence and independent vitality. The accounts of diseases, treatments and operations are impressively detailed - Mr. Irving acknowledges debts to his grandfather, an obstetrician and author of technical manuals, and to Dr. Richard Selzer, a surgeon and essayist - but improbabilities abound in the narrative. And there are other difficulties, none negligible. Often the tone wavers; the graphic mode gives way to ghoulishness or bawdy. And surely no other writer of literary reputation is as absurdly certain as Mr. Irving that the repetition of the words "tears" and "kisses" unfailingly summons emotion.

No one aware of the present literary climate, however, blames failures to sustain poised thematic seriousness solely on individual novelists. It is one thing to counsel an author choosing Mr. Irving's themes to aim for the nobility, solemnity and heartbreakingly perfect restraint of, say, a masterwork like Rodin's "Mother With a Dying Child." It is another to explain how these qualities are to be achieved in an age ill at ease with the notion that art can have a subject, an age half-persuaded, in fact, that no subjects exist except language, the death of feeling or the artist's proud (or nervous) separation from society. For whole chapters at a time "The Cider House Rules" manages, despite the odds, to speak as though the tragedy of a country blinding itself to the history of its own moral progress mattered, and as though a writer's work has to do not with exterminating pity and anger but with animating them. At its best, this novel is an example, now rare, of the courage of imaginative ardor. COSTLY PLEASURES John Irving did not intend "The Cider House Rules" to be a polemic; he had hoped to write a lustrous, 19th-century novel with the emotional and atmospheric underpinnings of "Jane Eyre" or "David Copperfield." "I wanted to write an orphan novel," he said recently in his Manhattan apartment. "It was a year before abortion even entered the story. But it made perfect sense. In the early part of the century, what doctor would be most sympathetic to performing abortions but the doctor who delivered unwanted babies, then cared for them in an orphanage?" Long an advocate of freedom of choice, Mr. Irving said he had no idea when he began that the novel would develop into such an intense argument about abortion and that it would be published at a time so full of tension over the issue. "A novelist is like a horse with blinders on," he said. "But I'd really be wearing a false coat if I pretended that the real reason abortion is such an issue in this novel is that it makes a better story. I was quite happy to be able to use it."

Still, he was eager to abide by his original concept of a novel that was Victorian in texture, so he carefully structured the medical and farming details. On his bookshelf sits "Gray's Anatomy," alongside "The Rabbit's Anatomy": "When I did research at the Yale Medical School," he said, "I was told it would be easier to study an animal's anatomy before getting into humans."

Although Mr. Irving says the new novel is a departure for him in the way it "sets atmosphere, and creates a landscape," a friend pointed out a thread that connects it to his other books. "It seems in all my books, every act of sexual pleasure is extremely costly. It is part of the New England notion that for every pleasure taken, you must make amends. I certainly don't think I mean that," he said, sounding almost horrified at the thought. "Frankly, it sounds rather austere to me." - Esther B. Fein

## Over abortus

# Abortus

Abortus wordt wel degelijk beïnvloed door de kerk. In katholieke landen komt abortus minder voor dan in protestante landen en in landen met veel katholieken is de wetgeving vaak strenger, evenals de mening over abortus. De Verenigde Staten blijven echter raadselachtig.

## Wetgeving

Abortus is niet in alle landen in dezelfde mate toegestaan. Er zijn verschillende redenen voor een abortus: om het leven van de vrouw te redden, voor de fysieke gezondheid van de vrouw, voor de mentale gezondheid van de vrouw, in geval van verkrachting of incest, wanneer er gebreken zijn aan de foetus, en om economische of sociale redenen.

De eerste en belangrijkste reden waarvoor men abortus toestaat, is om het leven van de vrouw te redden. Abortus is in Europa op drie landen na onder alle condities toegestaan. In Ierland is het alleen toegestaan om het leven van de vrouw te redden, in Zwitserland mag abortus alleen als de gezondheid van de vrouw in gevaar komt, en in Spanje is abortus niet wettig wanneer het alleen om economische of sociale redenen gewenst wordt. De Britse abortus wet uit 1967 geldt niet in Noord-Ierland. Daar is abortus strafbaar, hoewel abortus sinds 1994 wel mag als de mentale of fysieke gesteldheid van de zwangere vrouw in gevaar komt.

Het is natuurlijk niet zo dat wanneer abortus toegestaan is om sociale of economische redenen, er geen voorwaarden worden aangegeven waaronder die abortus uitgevoerd kan worden. Deze voorwaarden variëren van land tot land. Ten eerste varieert de termijn waarbinnen een zwangerschap beëindigd kan worden met een abortus. Deze termijn varieert voor de landen in tabel 1 tussen 10 weken in Frankrijk tot 24 weken zwangerschap in Engeland, Schotland en Wales. Ten tweede gelden er in alle landen richtlijnen over de omstandigheden waaronder een abortus mag worden uitgevoerd. Soms wordt voorgeschreven dat een abortus alleen door een gekwalificeerde arts mag worden uitgevoerd, in andere landen mag een verloskundige dit onder sommige omstandigheden ook. Ten derde mogen vrouwen in sommige landen geen abortus ondergaan zonder toestemming van familieleden. Zo moeten minderjarigen in bijvoorbeeld Italië schriftelijke toestemming van hun ouders hebben. Tot slot wordt er soms vereist dat vrouwen voorlichting krijgen over de mogelijke consequenties van abortus en is er soms een wachtperiode vereist voordat men de abortus uitvoert.

Deze maatregelen dienen ervoor om vrouwen weloverwogen hun beslissing te laten nemen. Zo moet een vrouw in België eerst uitgebreid geïnformeerd worden over de risico's van een abortus en moet ze geïnformeerd worden over alternatieven voor een abortus. Daarna moet ze nog zes dagen wachten voordat ze een abortus kan ondergaan. In Nederland geldt een wachttijd van 5 dagen. In de Verenigde Staten zijn er veel verschillen tussen staten, hoewel het recht op abortus er natiewijd is.

In België is de wetgeving in 1990 aanzienlijk versoepeld. In 1980 was schade aan de foetus, of economische of sociale redenen in België nog geen geldige reden voor het uitvoeren van een abortus. Inmiddels is abortus in België op verzoek, ongeacht de reden, toegestaan.

De abortuswetgeving is in overwegend katholieke landen beduidend strenger dan in overwegend protestante landen. In Zwitserland, bijvoorbeeld, is de abortuswet niet aangepast sinds 1937.

## Wie doen het?

Abortus komt in Nederland – vergeleken met de andere landen – weinig voor. We zien in Nederland zelfs minder gevallen van abortus dan in Spanje, waar abortus niet onder alle omstandigheden is toegestaan. Wel is het aantal abortussen in Nederland sinds de jaren negentig aan het toenemen. In 2000 eindigde 1 van de 8 zwangerschappen in Nederland in een abortus. In de Verenigde Staten eindigt in 2000 zelfs bijna 1 op de 4 zwangerschappen in een abortus.

De abortusratio voor de Verenigde Staten is veel hoger dan in West Europa, hoewel er een lichte daling in de abortusratio is. Ook is het opvallend dat abortus over het algemeen meer voorkomt in protestante landen dan in katholieke landen. Niet verwonderlijk is er weinig abortus in de landen waar abortus slechts beperkt is toegestaan (Ierland, Noord-Ierland, Zwitserland en Spanje), maar de abortus ratio in Nederland en West-Duitsland is bijna net zo laag als die in de landen waarin abortus niet onder alle condities mogelijk is. Ook lijkt het erop dat de abortusratio in West Europa steeds meer op elkaar gaat lijken.

## Meningen over abortus

Steeds meer mensen vinden abortus toelaatbaar. Over het algemeen vinden mensen in een land met een soepelere wetgeving abortus meer toelaatbaar dan mensen in een land met een strenger beleid. In landen waar abortus alleen is toegestaan om het leven van de vrouw te redden (Ierland, Spanje in 1981, Noord-Ierland in 1981 en 1990) keurt de publieke opinie abortus het meest af: op een schaal van 1 (abortus nooit toegestaan) tot 10 (abortus altijd toegestaan) scoort men gemiddeld veel lager dan in landen waar abortus wel is toegestaan. In Ierland in 1981 scoorden de respondenten gemiddeld een 1,73 op een schaal van 1 tot 10. Het meest tolerant is men in Zweden in 2000. Daar was de gemiddelde score een 7,41.

Ook in de mening over abortus is verschil tussen katholieken en protestanten. In regio's met meer katholieken is men minder tolerant dan in regio's met minder katholieken. Het verschil tussen katholieken en protestanten enerzijds en buitenkerkelijken anderzijds is echter nog veel groter.

Vreemd is dat in de Verenigde Staten het aantal abortussen per 1000 vrouwen veel groter is dan in West-Europa, terwijl de publieke opinie juist minder positief is ten opzichte van abortus.

Misschien is het zo dat niet alleen de wetgeving over abortus, maar ook de wetgeving over het geven van seksuele voorlichting op scholen, of de beschikbaarheid van voorbehoedsmiddelen, van invloed zijn op het aantal abortussen dat in een land wordt uitgevoerd.

# Abortus mag niet in katholiek Ierland', zeiden artsen terwijl vrouw stierf

Door: Sacha Kester – 14/11/12, 16:09

**Abortus in Ierland? 'Dat doen we hier niet', kreeg Savita Halappanavar te horen toen het mis ging met haar zwangerschap en ze hoopte verdere complicaties te kunnen voorkomen. Een tweede verzoek, na drie dagen van gruwelijke pijn, flauwvallen en overgeven, werd weer geweigerd omdat de foetus nog steeds een hartslag had. 'We zijn een katholiek land, weet u', luidde de uitleg. Enkele dagen later overleed Halappanavar aan de gevolgen bloedvergiftiging en E. Coli.**

Halappanavar was een 31-jarige tandarts die van oorsprong uit India kwam, haar echtgenoot heeft tegen [de BBC](#) gezegd dat ze zeker nog zou leven als de abortus wel had plaatsgevonden.

'Ze was zo blij dat ze zwanger was', vertelt Praveen Halappanavar de Britse omroep. 'Het was haar eerste kind, haar eerste zwangerschap, en ze was dolgelukkig dat alles zo goed ging.'

## **Zelf niet katholiek**

Op zaterdagavond, 23 oktober, kreeg ze echter hevige rugpijn en ging naar het academische ziekenhuis in Galway. 'Ze had ongelooflijk veel pijn, Savita smeekte om een abortus', aldus de echtgenoot tegen [de Irish Times](#). 'Ze zei dat ze zelf geen katholiek was, maar een hindoe, en vroeg waarom ze hun religieuze wetten aan haar oplegden, maar de artsen mochten haar niet helpen.'

Ook al was duidelijk dat de foetus geen kans had om te overleven en het leven van Savita in gevaar was, bleven de artsen haar een abortus weigeren. Pas toen de hartslag van de baby op woensdag stopte, werd de foetus verwijderd. Savita was ondertussen zo ziek, dat ze op de intensive care terecht kwam. Op zaterdag kreeg Praveen te horen dat het hart, de nieren en de lever van zijn vrouw niet meer functioneerden, op zondag 28 oktober overleed ze.

Zowel het ziekenhuis in Galway als de nationale Health Service Executive hebben een onderzoek naar de kwestie geopend. Het ziekenhuis wil geen commentaar geven op 'individuele gevallen'. De regering wil de uitkomst van de onderzoeken afwachten voordat zij zelf actie ondernemen.



Abortus is in de Ierse grondwet verboden. In 1992 oordeelde het hooggerechtshof echter dat er situaties zijn waarin abortus mag worden verricht om het leven van de moeder te redden. Omdat er nog veel onduidelijkheid bestaat, verrichten veel ziekenhuizen pas een abortus als overduidelijk is dat het leven van de moeder in gevaar is.